

Sygn. akt: IV Ca 196/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Waław Banasik

Sędziowie SO Renata Wanecka (spr.)

SO Małgorzata Michalska

Protokolant st. sekr. sąd. Anna Bałdyga

po rozpoznaniu na rozprawie 10 maja 2017 r. w P.

sprawy z wniosku E. S. (1)

z udziałem J. T.

o umorzenie weksła

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Żyrardowie z 14 grudnia 2016 r.

sygn. akt I Ns 907/15

postanawia:

1. oddalić apelację;

2. zasądzić od E. S. (1) na rzecz J. T. kwotę 678 (sześćset siedemdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za II instancję.

Sygn. akt IV Ca 196/17

UZASADNIENIE

We wniosku złożonym 10 listopada 2015r. E. S. (1) domagała się umorzenia weksła o treści: „W., dnia 5 kwietnia 2013r. na 369.350 zł (trzysta sześćdziesiąt dziewięć złotych trzysta pięćdziesiąt złotych) J. T.. Płatny w S., ul. (...)”.

W uzasadnieniu wskazała, że weksel in blanco, wystawiony przez J. T., po jego wypełnieniu, utraciła w lutym 2015r.

Uczestnik postępowania wniósł o oddalenie wniosku, podnosząc że weksel, o którym mowa, znajduje się w jego posiadaniu, tyle tylko, że nadal nie został on uzupełniony.

Postanowieniem z 14 grudnia 2016r. Sąd Rejonowy w Żyrardowie w sprawie I Ns 907/15 oddalił wniosek oraz zasądził od E. S. (1) na rzecz J. T. kwotę 1.840,70 zł.

Sąd Rejonowy ustalił:

E. S. (1), prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...)i J. T., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą H. I., łączyła umowa o współpracy zawarta 5 kwietnia 2013r. Strony określiły w niej warunki sprzedaży J. T. opakowań z tektury, zgodnie ze złożonymi uprzednio przez niego zamówieniami i zaakceptowanymi przez E. S. (1). Na zabezpieczenie roszczeń wynikających z umowy uczestnik wystawił weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową. Zgodnie z jej treścią, wnioskodawczyni była uprawniona do wypełnienia weksla w każdym czasie w przypadku niedotrzymania przez uczestnika terminu spłaty należności wynikającej z wymienionej umowy o współpracy.

Weksel został zdeponowany w sejfie w siedzibie przedsiębiorstwa wnioskodawczyni w P.. W lutym 2015r. strony zamierzały zawrzeć kolejną umowę o współpracy, określającą nowe warunki. W treści nowej umowy strony wskazały m.in., że wszelkie wierzytelności E. S. (1), powstałe do 30 listopada 2014r., zostały uregulowane przez J. T.. Ponadto postanowiły, że transakcje wynikające z umowy są zabezpieczone przez uczestnika wekslem na kwotę 200.000 zł

W dniu 4 lutego 2015r. do siedziby przedsiębiorstwa wnioskodawczyni w P. przyjechał A. W., pracownik J. T., który przywiózł uzgodniony wcześniej projekt nowej umowy w dwóch egzemplarzach. Wraz z dwoma egzemplarzami projektu nowej umowy uczestnik miał przekazać wnioskodawczyni weksel in blanco zabezpieczający roszczenia wynikające do kwoty 200.000 zł oraz zgodę małżonki uczestnika na zaciąganie zobowiązań. Zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami, wnioskodawczyni miała również zwrócić dotychczasowy weksel in blanco.

E. S. (2) nie otrzymała nowego weksla oraz zgody żony J. T. na zaciąganie zobowiązań. Mimo to podpisała obydwa egzemplarze nowej umowy i wydała je zapakowane w kopercie wraz z wekslem in blanco zabezpieczającym umowę z 5 kwietnia 2013r. A. W.. W takiej postaci pracownik oddał dokumenty uczestnikowi. J. T. przekazał je następnie wraz z wekslem do kancelarii księgowej. Obecnie uczestnik jest w posiadaniu wymienionego weksla.

W dacie wydania A. W. weksla zabezpieczającego umowę z 5 kwietnia 2013r., roszczenia E. S. (1) za zakupione przez J. T. opakowania tekturowe były jeszcze niewymagalne. Powstały w okresie od grudnia 2014 do stycznia 2015r., a termin ich płatności upływał po dwóch miesiącach od daty wystawienia. W dniu 30 grudnia 2014r. wnioskodawczyni wystawiła także fakturę za przechowanie opakowań. E. S. (1) 23 stycznia 2015r. wystawiła ponadto faktury na należności, w których skorygowała wcześniejsze faktury wystawione 30 grudnia 2014r. Strony pozostają w sporze co do tych należności, toczy się przed Sądem Okręgowym w Łodzi sprawa z powództwa E. S. (1) przeciwko J. T. o zapłatę.

Dokonując oceny prawnej, Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 96 prawa wekslowego ten, komu weksel zaginął, może żądać od sądu rejonowego miejsca płatności weksłu uznania go za umorzony. We wniosku należy podać istotną treść wekslu oraz uprawdopodobnić jego utratę, jak również interes prawny, który uzasadnia żądanie umorzenia. Z kolei art. 100 prawa wekslowego stanowi, że na podstawie orzeczenia uznającego weksel za umorzony można wykonywać wszystkie prawa z weksla. Przez „zaginięcie” weksla należy rozumieć: zagubienie weksla, jego kradzież oraz całkowite zniszczenie (np. skutek spalenia, zalania bądź podarcia dokumentu). Podstawą umorzenia weksla może być także uszkodzenie weksla, wbrew woli uprawnionego, w takim stopniu, że nie da się ustalić jego istotnej treści, a także sytuacja, gdy nie wiadomo, w czyich rękach weksel się znajduje. Jeżeli natomiast osoba, która ma weksel, jest znana uprawnionemu, nie jest możliwe wystąpienie o umorzenie weksla. W takim wypadku wystarczającym środkiem prawnym jest roszczenie o wydanie weksla

Sąd Rejonowy wskazał, że dopuszczalnym jest umorzenie tak weksla zupełnego jak i weksla in blanco. Jednak przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że po pierwsze nie doszło do zaginięcia weksla, a po drugie, że miał on charakter in blanco. Weksel został wydany A. W., a następnie przekazany uczestnikowi postępowania. J. T. nadal jest w jego posiadaniu. W tej sytuacji wnioskodawczyni winna wystąpić w roszczeniem o wydanie weksla przez uczestnika, nie zaś o jego umorzenie.

Ponadto w ocenie Sądu Rejonowego, wnioskodawczyni nie ma interesu w uzyskaniu orzeczenia umarzającego weksel. Na obecnym etapie nie ma podstaw do wypełnienia weksla. Roszczenia, które miałby zabezpieczać stanowią przedmiot postępowania sądowego w sprawie o zapłatę wszczętej z powództwa E. S. (1) przeciwko J. T. przed Sądem Okręgowym w Łodzi.

Mając na uwadze przytoczoną argumentację, Sąd nie dokonywał ogłoszeń o zaginięciu weksla i oddalił wnioski.

O kosztach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 3 kpc.

Apelację od postanowienia złożyła E. S. (1), zaskarżając je w całości i zarzucała:

- nieważność postępowania na zasadzie art. 379 pkt. 5 kpc w związku z art. 214 kpc wobec oddalenia przez Sąd Rejonowy wniosku o odroczenie rozprawy z 18 października 2016r. i tym samym pozbawienie wnioskodawczyni możliwości obrony swych praw;

- nieważność postępowania na zasadzie art. 379 pkt. 5 kpc w zw. z art. 210 § 2¹ kpc wobec niepouczenia wnioskodawczyni, jako strony występującej bez adwokata, w szczególności o przepisach związanych z dokumentowaniem niedyspozycji zdrowotnej, stanowiącej podstawę do odroczenia rozprawy;

- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na rozstrzygnięcie, mianowicie:

art. 214 kpc poprzez bezzasadne oddalenie przez Sąd Rejonowy wniosku o odroczenie rozprawy z 18 października 2016r., mimo istnienia przesłanek przewidzianych w w/w przepisie, a mianowicie faktu, że nieobecność wnioskodawczyni było wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem, a także inną znaną Sądowi przeszkodą, której nie można było przewidywać,

art. 233 kpc poprzez nierozważenie w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego, a także dowolną ocenę zgromadzonych w postępowaniu dowodów, polegających w szczególności na przydaniu w pełni wiarygodności wyłącznie niespójnym i niepolegającym na prawdzie zeznaniom uczestnika dotyczącym losów przedmiotowego weksla,

art. 233 kpc poprzez dowolne uznanie przez Sąd Rejonowy, iż do zaginięcia weksla nie doszło, a wydanie weksla świadkowi A. W. nastąpiło ze świadomością wnioskodawczyni, podczas gdy prawidłowo oceniony materiał dowodowy wskazuje jednoznacznie na wnioski przeciwne,

art. 233 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego i wyprowadzenie z jego analizy wniosków sprzecznych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, w szczególności poprzez bezpodstawne uznanie, że na obecnym etapie wnioskodawczyni nie ma podstaw do wypełnienia weksla, bowiem roszczenie, które miałyby być zabezpieczone wekslem jest przedmiotem postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w Łodzi,

art. 233 kpc poprzez uznanie w sposób dowolny, iż zeznania wnioskodawczyni oraz świadka M. B. są niewiarygodne;

- naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 96 prawa wekslowego poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i błędne uznanie, iż wnioskodawczyni nie uprawdopodobniła utraty weksla oraz interesu prawnego uzasadniającego żądanie umorzenia.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i umorzenie weksla oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Żyrardowie.

Ponadto E. S. (1) wniosła o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka M. Z. celem ustalenia okoliczności związanych z zaginięciem weksla.

J. T. w odpowiedzi na apelację wniosł o jej oddalenie oraz zasądzenie na jego rzecz od wnioskodawczyni kosztów postępowania apelacyjnego. Wniósł także o oddalenie wniosku dowodowego, jako spóźnionego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Zarzut nieważności postępowania jest nietrafny.

Nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw wymaga stwierdzenia takiego naruszenia przepisów postępowania, którego skutkiem jest niemożność działania strony w postępowaniu lub w jego istotnej części. Chodzi zatem tylko o takie uchybienia procesowe, które faktycznie uniemożliwiły stronie podjęcie obrony przed wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia. Taki pogląd prezentowany jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego m.in. w postanowieniu z 29 września 2016r. w sprawie V CZ 56/16, ale również w postanowieniach z 13 czerwca 2013 r., I CSK 654/12; z 26 września 2014 r., IV CZ 52/14; z 12 lutego 2015 r., IV CZ 113/14; z 20 listopada 2015 r., I CSK 888/14.

Zatem nie każde naruszenie przepisów postępowania, nawet jeśli miało ono wpływ na wynik rozstrzygnięcia, może być uznane za podstawę nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 kpc, jako pozbawienie możliwości obrony strony. Najczęściej pozbawienie strony możliwości obrony swych praw polega na niezawiadomieniu o terminie posiedzeń, trwałym pozbawieniu możliwości składania pism procesowych czy wniosków dowodowych. W rozpoznawanej sprawie nie ma podstaw do przyjęcia, iż postępowanie w I instancji było nieważne. Wnioskodawczyni została prawidłowo zawiadomiona o rozprawie 18 października 2016r. W dniu rozprawy do Sądu wpłynęła informacja, nadesłana za pośrednictwem poczty elektronicznej, że E. S. (1) przebywa w szpitalu z powodu złamania ręki i dlatego wnosi o odroczenie. Sąd przeprowadził dowód z zeznań świadka A. W. i odroczył rozprawę do 6 grudnia 2016r. Ewentualne naruszenia praw wnioskodawczyni można upatrywać jedynie w tym, że została pozbawiona prawa do uczestniczenia w przesłuchaniu świadka. Nie było jednak żadnych przeszkód, by zwróciła się o powtórzenie tego dowodu w celu zadania świadkowi dodatkowych pytań. Sąd Rejonowy nie zamknął rozprawy 18 października 2016r. Na rozprawie 6 grudnia 2016r. Sąd przeprowadził dowód z zeznań świadka M. B. oraz z przesłuchania stron, a następnie zamknął rozprawę i odroczył ogłoszenie postanowienia do 14 grudnia 2016r.

Wnioskodawczyni uczestniczyła w postępowaniu i miała możliwość podnoszenia zarzutów dotyczących postępowania dowodowego, a tym samym - możliwość podjęcia działań w celu usunięcia skutków ewentualnych uchybień procesowych przed wydaniem orzeczenia. W takiej sytuacji nie może być mowy o nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 kpc.

Sąd I instancji nie dopuścił się również naruszenia art. 233 kpc.

Zgodnie z tym przepisem, Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Sprawdzeniem tego, czy Sąd należycie wykonał obowiązek wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego jest uzasadnienie orzeczenia, w którym zgodnie z art. 328 § 2 kpc winien się on m.in. wypowiedzieć, co do faktów, które uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodem odmówił wiarygodności i mocy dowodowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 1974 r. I CR 117/74 - LEX nr 7451).

Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo -skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Aby zatem zarzut odnoszący się do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów mógł zostać uwzględniony, nie wystarczy przedstawić - jak to czyni wnioskodawczyni - alternatywny stan faktyczny; należy podważyć prawidłowość dokonanej przez sąd oceny dowodów, wykazując, że jest ona wadliwa lub błędna (wyrok SN z dnia 12 kwietnia 2001r., II CKN 588/99 - nie publ, wyrok SN z dnia 29 września 2002 r., II CKN 817/00 - nie publ., wyrok SN z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/96 - OSNC 2000/7-8/139, wyrok SN z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 160/01 -nie publ.).

Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował art. 96 ustawy z 28 kwietnia 1936r. Prawo wekslowe (t.j. z 26 stycznia 2016 r. - Dz. U. z 2016 r. poz. 160). Przepis ten przedstawia warunki wszczęcia postępowania amortyzacyjnego (umorzenia weksła) zarówno co do przedmiotu, jak i osoby uprawnionej do żądania amortyzacji oraz określa wymogi formalne wniosku wszczynającego postępowanie amortyzacyjne.

E. S. (1) opiera swój wniosek na twierdzeniu, że utraciła weksel wystawiony przez J. T., jako weksel in blanco, po jego uzupełnieniu. Uczestnik postępowania złożył do akt weksel in blanco, który zabezpieczał roszczenia z umowy z 5 kwietnia 2013r. To na wnioskodawczyni ciążył obowiązek wykazania utraty weksła już po jego wypełnieniu. Zaoferowane przez nią dowody nie prowadzą do wniosku, że kiedykolwiek weksel in blanco został przez nią uzupełniony. Natomiast, jeśli idzie o weksel in blanco, pozostający w posiadaniu J. T., to wnioskodawczyni przysługuje roszczenie o jego wydanie.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu I instancji, że wnioskodawczyni nie posiada również interesu prawnego w uznaniu weksła za umorzony. Należy bowiem podkreślić, że celem amortyzacji jest uzyskanie dwóch skutków: negatywnego i pozytywnego. Skutek negatywny polega na pozbawieniu posiadacza wszelkich praw z istniejącego weksła umorzonego, choćby nawet nabył go posiadacz w dobrej wierze, a skutek pozytywny polega na umożliwieniu posiadaczowi otrzymania surogatu weksła, na podstawie którego będzie on mógł dochodzić przeciw dłużnikowi roszczenia o zapłatę sumy wekslowej. Nie może on natomiast wprowadzić weksła do obrotu. Skoro między stronami toczy się spór sądowy o zapłatę z tytułu roszczeń, które miały być zabezpieczone wekslem in blanco, a ten nie został zbyty, to dłużnik i tak mógłby podnosić zarzut wypełnienia weksła in blanco niezgodnie z porozumieniem wekslowym. Uznanie weksła za umorzony w żadnym wypadku nie wzmocniłoby sytuacji procesowej E. S. (1) w sprawie przeciwko J. T..

Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka M. Z.. Jego zeznania nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia, skoro uczestnik przyznał, że weksel znajduje się w jego posiadaniu, został okazany na rozprawie, zaś jego kopia załączona do akt (k: 127).

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania w II instancji Sąd orzekł zgodnie z art. 520 § 2 kpc, uznając, że interesy uczestników były sprzeczne. Wysokość wynagrodzenia dla pełnomocnika J. T. została ustalona na 240 zł zgodnie z § 10 ust. 1 pkt. 1) w zw. z § 8 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w dwukrotnej wysokości stawki minimalnej, z uwagi na nakład pracy, jakiego wymagała sprawa. Ponadto Sąd uwzględnił wniosek pełnomocnika o zwrot kosztów podróży na trasie G. – P. – G. w wysokości 378 zł. Łącznie tytułem zwrotu kosztów postępowania w II instancji Sąd zasądził od E. S. (1) na rzecz J. T. kwotę 678 zł.

Małgorzata Michalska Waław Banasik Renata Wanecka